

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 26. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

30. junija.

Štev. 137.

Precepitev konja.

(Dalje.)

Lepota. — Kedaj je konj lep? To se ne more reči za vse, kajti o tem vprašanju so si misli ne samo gledé konj, ampak v obče pri vsaki reči navskriž. V časih šteje se iz gola plemeniti konji za lepe, posebno tam, kjer je največ plemenitih konj doma. To pa je, če ne rečemo več, pretrda sodba, kajti v resnici lepih konj se dobi tudi v vrsti težkih konj. Lep pa konj za rabo — to ste dve reči, ki ji gre razločevati. Najlepši polnokrvi žrebec ni n. pr. za posebno rabo, za plemo, ako ima nakolenico (bramor) ali pa naduho, pri tem pa je in ostane vendar-le lep.

Tudi to ne kaže, da človek zamenja lepoto in pa „izraz“. Zadnja beseda se rabi večkrat, ne da se človek zavé, kaj da to pomeni. Konju poda se le tedaj beseda „izraz“, ako so v konju znamenja kake vrste ali plemena v najvišji popolnosti in čistosti, na to pa se v tem ne gleda, je-li in kake da ima napake. Govori se sicer tudi o izrazu jezdnega, voznjega ali vpreznjega konja, vendar pa nam v tem ni na misli konj kacega plemena, ampak samo konj, čegar lastnosti so take, da je ali že jezdní, voznji ali pa vpreznji konj. Gledé tega je namreč troje ali bolje čvetero vrst konj: jezdna vrsta (I.), voznja (II.) in vpreznja (III. in IV.)

Raba konj. — Tako poprek tedaj lahko delimo konje, kar se tiče njih rabe, 1. v jezdné, lahke in težke; 2. voznje ali za v voz, lahke in težke; 3. vpreznje ali konj za navadna dela in 4. tovarne ali konje za težke voznje. Jezdni konj je tak, kakor smo ga v teh listih že večkrat opisali. Lehek voznji konj mora biti plemenit in najbolji je, če ima lep in ne prekratek vrat. Čemdalje zdrži, tembolji je, kar se tiče njegove cene.

Težek voznji konj rajta se in najdražje se plačuje, ako ima visok vrat, prijazno pokrižje, zdatno hojo in živahno, vendar ne dražljivo naravo.

Vpreznji konj, tak, ki se rabi za vsakdanje delo v gospodarstvu, ne sme biti pretežek pa tudi ne prevelik in okoren. Truplo je pri njem globoko, široko in polno ter stoji na dobrih, močnih nogah. Pokrižje ne škoduje, če je počeno, toda pobito ni dobro. Da kaj zdrži in ni zberljiv, to ste pri njem potlej še najbolji lastnosti. Je-li pa je tak konj tudi za

kočijo ali za jahanje, to vprašanje ni, da ga rešimo mi še posebej. Da ga človek lahko rabi za eno, kakor za drugo, je gotovo, to pa rečemo, da bode težko taci konj preveč v kakem kraju. Iz taci konj izrediš v 10 letih lahko, kar ti je ljubo, toda v 100 letih izrediti si vrsto taci konj, bode le težko.

Težek vpreznji konj ima v prvi vrsti močno truplo in stoji na kratkih, močnih nogah. Nahaja se samo v krajih, v katerih je obilo in dobre krme pa tudi zdravo podnebje.

Sestava konj. — Beseda sestava ali konstitucija pomeni stanje okostja, ki dela ali sestavlja truplo konja. Govori se o močni in slabi, o grobi in fini sestavi. Tudi trda in mahava ali hlapna sestava se nahaja pri konjih. Pri konju si ne more človek vse sestave h krati ogledati, ampak pri njem sklepaš le iz poedinih delov trupla na sestavo konja.

Fina je sestava konja, ako ni njegovo truplo veliko ali vsaj ne preveliko, glava pa mu je lahka, koža tenka z gladko in mehko dlako, če nima kocin na bicljih, če so glava, truplo in noge v pravi razmeri in ob enem še tudi v primeri s truplom bolj lahke. To pa se godi tačas, kadar so kosti tenke, kite in vezi fine in napete, po vrhu pa še, če je vezenina pod kožo, kakor tudi tkanina malo razvita, koža pa fina in tenka.

Čembolj fina je sestava, tem bližje je tisti meji, čez katero se ne sme več raztegniti, namreč preveliki finosti, preveliki olik. Le-ta je takrat, če ni prave razmere med udi pa ostalim truplom. Kostí, udi, kite in mišice niso več tako izražene, kakor je treba, da je konj dober za rabo. Ta sestava nahaja se pa menda na srečo le bolj pri konjih, ki so v višjih plemenitih plemenih. (Dalje prih.)

Krošnjari.

Barantači s krošnjo na rami se kaj radi pomikajo in sladikajo po kmečkih hišah. Blaga imajo vsake vrste, dobrega pa je v njih krošnjah redko kaj. Kar kje gospodinja ali dekla potrebuje, to se nahaja v krošnjah teh ljudi, pa tudi gospodar in hlapec dobíta od njih reči vsake vrste. Jezik jim gre, kakor kolo na brusu, govoré vam o vsem, da-si marsikaj na videz ni v nobeni zvezi z njihovim poslovanjem. Njim je dobro znano, kedaj bode kje kaka gostija,